

БІБЛІОТЕКА ВЧИТЕЛЯ

С.П. Кавецька, О.М. Марчук

УКРАЇНСЬКА МОВА КОНСПЕКТИ УРОКІВ

5 клас

Посібник для вчителя

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА — БОГДАН

УДК 81'1.075.3
ББК 74.268.1 Укр
К 12

Серію “Бібліотека вчителя” засновано в 2007 році

Рецензент:
вчитель-методист Тернопільської ЗОШ №11 *Матуш Р.Р.*

Кавецька С.П.

К 12 Українська мова. Конспекти уроків : 5 клас. / С.П. Кавецька, О.М. Марчук. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2013. — 304 с. — (Серія “Бібліотека вчителя”).

ISBN 978-966-10-1765-7 (серія)
ISBN 978-966-10-3449-4

У посібнику подано методичні рекомендації для проведення уроків з української мови у 5 класі відповідно до чинної навчальної програми Міністерства освіти і науки України та підручника “Українська мова. 5 клас” О.В. Заболотного, В.В. Заболотного.

Представлені матеріали і розроблений зміст уроків допоможуть учителю творчо підготуватися до кожного заняття, зробити їх цікавими та насиченими.

Для зручності у використанні уроки подано на відривних аркушах. До кожного уроку відведено місце для доповнень, змін, уточнень, творчих доробок учителя.

Для вчителів української мови, студентів педагогічних навчальних закладів.

УДК 81'1.075.3
ББК 74.268.1 Укр

Навчальне видання

Серія “Бібліотека вчителя”

КАВЕЦЬКА Світлана Петрівна, МАРЧУК Ольга Михайлівна

УКРАЇНСЬКА МОВА. Конспекти уроків

5 клас

Посібник для вчителя

Головний редактор *Богдан Будний*
Редактор *Надія Бульчак*
Обкладинка *Володимира Басалиги*
Технічний редактор *Оксана Чучук*
Комп'ютерна верстка *Ірини Демків*

Підписано до друку 09.08.2013. Формат 60×84/8. Папір офсетний.
Гарнітура Таймс. Умовн. друк. арк. 35,34. Умовн. фарбо-відб. 35,34.

Видавництво «Навчальна книга — Богдан»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК №4221 від 07.12.2011 р.

Навчальна книга — Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002
Навчальна книга — Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008
тел./факс (0352) 52-19-66; 52-06-07; 52-05-48
office@bohdan-books.com www.bohdan-books.com

ISBN 9789661034494

9 | 789661 | 034494

ISBN 978-966-10-1765-7 (серія)
ISBN 978-966-10-3449-4

© Навчальна книга — Богдан, 2013

Орієнтовне календарно-тематичне планування з української мови

№ уроку	Зміст навчального матеріалу	К-сть год.	Сто-рінка	Дата
І СЕМЕСТР				
	Вступ (1 год.)			
1	Значення мови в житті суспільства. Поняття державної мови. Українська мова — державна мова України	1	7	
2	РЗМ №1. Мова і мовлення. Види мовленнєвої діяльності: аудіювання, читання, говоріння, письмо	1	9	
ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ				
3	Частини мови, основні способи їх розпізнавання	1	11	
4	Велика буква і лапки в іменниках	1	13	
5	Голосні у відмінкових закінченнях іменників, прикметників, дієслів	1	15	
6	<i>Не</i> з дієсловами	1	17	
7	Правопис <i>-шся, -тсья</i> , в кінці дієслів	1	19	
8	РЗМ №2. Мовлення монологічне і діалогічне, усне і писемне. Вимоги до мовлення. Мета спілкування і адресат мовлення. Основні правила спілкування. Особливості побудови власних висловлювань діалогічного характеру. Читання тексту мовчки	1	21	
9	Написання прийменників з іншими частинами мови	1	23	
10	Правопис вивчених прислівників	1	25	
11	Апостроф	1	27	
12	Знак м'якшення	1	29	
13	Контрольна робота №1 (тестові завдання). Повторення вивченого в початкових класах	1	31	
ВІДОМОСТІ ІЗ СИНТАКСИСУ ТА ПУНКТУАЦІЇ				
14-15	Словосполучення. Відмінність словосполучення від слова, його форми і речення. Головне і залежне слово у словосполученні. Робота над помилками, допущеними у тестових завданнях	2	35	
16	Головне та залежне слово у словосполученні. Тренувальні вправи	1	39	
17	Лексичні та фразеологічні словосполучення (практично). Граматична помилка та її умовне позначення (практично)	1	41	
18	Речення, його граматична основа (підмет і присудок). Речення з одним головним членом (загальне ознайомлення)	1	43	
19	РЗМ №3. Текст, його основні ознаки	1	45	
20	Види речень за метою висловлювання: розповідні, питальні, спонукальні (повторення). Окличні речення (повторення)	1	47	
21	Розділові знаки в кінці речень (повторення). Пунктуаційна помилка та її умовне позначення (практично).	1	51	
22	Контрольна робота №2 (диктант)	1	53	
23	Другорядні члени речення. Додаток. Робота над помилками, допущеними у диктанті	1	55	
24	РЗМ №4. Мовні засоби зв'язку речень у тексті. “Відоме” та “нове” в реченнях тексту	1	57	
25	Другорядні члени речення. Означення	1	59	
26	Другорядні члени речення. Обставини	1	61	
27	Другорядні члени речення. Тренувальні вправи	1	63	
28	Другорядні члени речення. Самостійна робота (тестові завдання)	1	65	
29	Речення з однорідними членами (без сполучників і зі сполучниками <i>а, але, і</i>). Узагальнювальне слово при однорідних членах речення	1	67	

30	Узагальнювальне слово перед однорідними членами речення. Двокрапка після узагальнювального слова. Тренувальні вправи	1	69	
31	Звертання. Роль звертань у реченні (практично)	1	73	
32	РЗМ №5. Вимоги до мовлення. Усний відгук про висловлювання товариша	1	75	
33	Ознайомлення з найбільш уживаними вставними словами (практично)	1	77	
34	Звертання. Вставні слова. Тренувальні вправи. Самостійна робота	1	79	
35	Складні речення із безсполучниковим і сполучниковим зв'язком	1	81	
36	Кома між однорідними членами речення	1	83	
37	Двокрапка і тире при узагальнювальних словах у реченнях з однорідними членами	1	85	
38	Розділові знаки при звертанні (повторення). Виділення вставних слів на письмі комами	1	87	
39	РЗМ №6. Стилї та типи мовлення	1	89	
40	Кома між частинами складного речення, з'єднаних безсполучниковим і сполучниковим зв'язком.	1	91	
41	Контрольна робота №3 (тестові завдання). Речення з однорідними членами. Звертання. Вставні слова. Контрольне читання тексту мовчки	1	95	
42	Пряма мова. Розділові знаки при прямій мові. Робота над помилками, допущеними у тестових завданнях.	1	99	
43	Діалог. Тире при діалозі.	1	101	
44	РЗМ №7. Усний докладний переказ тексту наукового стилю за планом. Простий план готового тексту	1	105	
45	Пряма мова. Діалог. Тренувальні вправи	1	107	
46	Діалог, його розігрування відповідно до запропонованої ситуації спілкування	1	109	
47	Контрольна робота №4 (диктант)	1	111	
48	Пряма мова. Діалог. Самостійна робота	1	113	
49	РЗМ №8. Складання діалогів відповідно до запропонованої ситуації, пов'язаної з життєвим досвідом учнів (діалог етикетного характеру, діалог-розпитування)	1	115	
50	Контрольна робота №5 (тестові завдання). Пряма мова. Діалог	1	117	
	ФОНЕТИКА. ГРАФІКА. ОРФОЕПІЯ. ОРФОГРАФІЯ			
51	Звуки мови і звуки мовлення. Голосні та приголосні звуки. Робота над помилками, допущеними у тестових завданнях.	1	119	
52-53	Приголосні тверді та м'які, дзвінки й глухі. Вимова звуків, що позначаються буквами <i>з</i> і <i>г</i>	2	121	
54-55	РЗМ №9-10. Контрольний письмовий докладний переказ художнього тексту розповідного характеру з елементами опису предмета	2	123	
56	Робота над помилками, допущеними у контрольному письмовому переказі.	1	125	
	II СЕМЕСТР			
57	Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт (абетка, азбука)	1	127	
58	Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв <i>я</i> , <i>ю</i> , <i>є</i> , <i>ї</i> та <i>щ</i>	1	129	
59	Звукове значення букв <i>я</i> , <i>ю</i> , <i>є</i> , <i>ї</i> та <i>щ</i> . Тренувальні вправи	1	131	
60	Склад. Наголос. Орфоепічний словник і словник наголосів	1	133	
61	Вимова наголошених і ненаголошених голосних. Ненаголошені голосні [e], [u], [o] в коренях слів	1	135	
62	Ненаголошені голосні, що не перевіряються наголосом. Орфоепічна помилка (практично)	1	139	
63	Основні правила переносу. Орфограма (практично)	1	141	

УРОК 66

Дата .....

Клас .....

Тема. Вимова приголосних звуків. Уподібнення приголосних звуків.

Мета: формувати вміння правильно вимовляти приголосні звуки, визначаючи у словах орфограму “літери, що позначають звуки, які уподібнюються”, обґрунтовуючи її відповідним правилом; розвивати орфографічну пильність, культуру усного й писемного мовлення, логічне мислення, увагу, пам’ять, закріплювати орфоепічні й орфографічні навички.

Обладнання: підручник, орфоепічний словник.

Тип уроку: урок засвоєння нового матеріалу.

Додатковий матеріал .....

до уроку .....

Хід уроку

I. Організаційний момент.

II. Актуалізація опорних знань.

- Робота над текстом (навчальне читання вголос).
— Прочитайте текст уголос.

Учителька

Я пам’ятаю руку моєї першої вчительки. І тепер бачу, як вона ними відчиняє вікна і впускає до класу сонце, думаю над тим, що вона відчиняла нам вікна у світ. Я бачу, як водить крейдою по дошці, пальцем показує в букварі літери...

Бачу її нині в легкому одязі, що м’яко лягає на лінії стрункої фігури. А на тому одязі стільки квітів! Певно, з усіх полонин, з усіх ланів, з усіх дівочих городців їх збрала, щоб прикрасити одяг. А нині думкою щедро збираю своїй вчительці найкращі квіти не тільки з наших гір і долин, а й з цілого світу. Бачу її довгі коси, що розплющеними кінцями сягають землі, — таких кіс більше ні в кого я ніколи не бачив; бачу, як шибки вікон блищать ясным ранковим сонцем, огортаючи вчительку золотоканим казковим мереживом...

Відчинивши вікна, вона підійшла до нас. Бачу її плавну, легку ходу, як стала перед нами, — привітна і щедра, — з серцем, сповненим скарбом. Простягла до мене ніжну руку і глянула повними приязні і ласки очима. (Р. Федорів)

2. Дайте відповіді на питання.

- Яка основна думка тексту?
- Запишіть під диктування вчителя пропонувані слова.

Відчиняє, впускає, сонце, легкому, дошці, розплющеними, шибки, казковим, серцем, стільки, пам’ятаю, кінцями, блищать.

- Запишіть у транскрипції слово *блищать*.

III. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми і мети уроку.

IV. Сприймання і усвідомлення учнями нового матеріалу.

1. Учніське повідомлення на лінгвістичну тему “Приголосні звуки української мови”.

2. Пошуково-вибіркова робота.

— Знайдіть і виписіть з тексту “Учителька” слова, в яких вимова приголосних не збігається з написанням.

3. Створення проблемної ситуації.

— Дослідіть, чому виникає така розбіжність між вимовою і написанням у словах *легкому, кінцями, шибки, приязні*.

V. Усвідомлення нових знань у процесі практичної діяльності.

1. Робота з теоретичним матеріалом підручника (колективне опрацювання з відповідним коментарем учителя, ст. 107-108).

2. Орфоепічна хвилинка.

— Запишіть слова у фонетичній транскрипції.

Легко, полегкість, вогко, нігті, кігті, дьогтю, свято, цвях, сміх, сонця, радість, просьба, вокзал, екзамен, зсипати, зцідити, безперечно, принісши, зшити, зжитися, грається, веселишся.

3. Словниковий диктант.

Позначте в словах орфограму “літери, що позначають приголосні звуки, які уподібнюються”.

Стружка, вокзал, мигтіти, дьогтьовий, змогти, анекдот, вогкуватий, призьба, берегти, розповідати, боротьба.

4. Вправа “Пошукове редагування”.

— Прочитайте слова, добираючи з дужок потрібну букву. Позначте орфограми.

Е(г,к)замен, во(г,к)зал, рю(г,к)зак, хо(д,т)ьба, фу(д,т)бол, мо-ло(д,т)ьба, кля(д,т)ьба, про(з,с)ьба, рі(з,с)ьба, ко(з,с)ьба, при(з,с)ьба, мере(х,г)тіти, ді(х,г)тяр, кі(х,г)ті, пру(х,г)ко.

5. Робота з підручником. Усне виконання вправи 227.

6. Вправа-корегування.

— Знайдіть і виправте помилки, підкресліть орфограми.

Швитко наближається світанок. Здалеку повіяло вохкістю. Лехкий вітерець кружляє у танку сніжинки. Маленький Дмитрик з мамою поспішає на вогзал. У рюгзаку в нього новорічні подарунки.

VI. Підсумок уроку.

1. Визначення досягнень учнів.

2. Окреслення перспектив подальшої навчальної діяльності.

VII. Домашнє завдання.

— Вивчіть теоретичний матеріал підручника, ст. 107-109.

— Виконайте вправу 233.

— Зі словами *легко, вогко, футбол, нігті, боротьба* складіть зв’язну розповідь.

УРОК 122

Дата .....

Клас .....

Тема. Фонетика і графіка. Орфоепія й орфографія.

Мета: повторити, поглибити, узагальнити і систематизувати знання учнів про основні відомості з розділу “Фонетика і графіка. Орфоепія й орфографія”; удосконалити вміння і навички учнів щодо практичного використання знань з розділу “Фонетика і графіка. Орфоепія й орфографія” за допомогою дидактичного матеріалу; виховувати любов до Батьківщини.

Обладнання: орфоепічний, орфографічний, тлумачний словники; словник наголосів.

Тип: урок повторення з елементами узагальнення і систематизації.

Додатковий матеріал .....

до уроку .....

Хід уроку

I. Організаційний момент.

II. Мотивація навчальної діяльності.

III. Повідомлення теми, мети, завдань уроку.

IV. Узагальнення і систематизація здобутих знань у процесі практичної роботи.

1. “Мозкова атака”.

— Продовжіть початок визначення.

<i>I команда</i>	<i>II команда</i>
Фонетика — це ...	Орфоепія — це ...
Орфограма — це ...	Графіка — це ...
Загальна кількість голосних звуків ...	Загальна кількість приголосних звуків ...
Склад — це ...	Наголос — це ...
Приголосний, твердий, дзвінкий — звук ... Не має пари — ...	Приголосний, дзвінкий, м'який — звук ...

2. Орфоепічні змагання.

— Правильно розставте наголос у словах; складіть з цими словами прості речення.

I	II
щавель	шолом
чорнослив	цукорниця
озерце	шкереберть
цибулевий	маркер
жалюзі	гравер

3. Робота з підручником Виконання вправи 464.

4. Розподільний диктант.

— Запишіть слова у 2 колонки: 1 — з префіксами з- (зі-), с-; 2 — з префіксами роз-, без-. Поясніть орфограми.

Зсунути, зіграти, розгубити, збагатити, сплести, безмежний, безкоштовний, розчарована, сформував, спитати, розсмішити, беззоряне.

